
E 05

Bestämning av säkerhetslager i svensk industri

Det finns ett stort antal metoder för att bestämma lämpliga säkerhetslager. En del av dem bygger på olika former av uppskattningar, andra på mer eller mindre avancerade beräkningar som syftar till att minimera summa lagerhållningssärkostnader och bristkostnader alternativt minimera den kapitalbindning som krävs för att uppnå en viss önskad servicenivå. När ett enskilt företag skall fatta beslut om att välja lämpliga metoder i sin verksamhet kan det vara av intresse att se vilka metoder andra företag väljer. I den här handboksdelen redovisas resultaten från en enkätstudie som genomfördes 2014 och som bland annat avsåg i vilken utsträckning olika metoder för bestämning av säkerhetslager används.

1 Studiens omfattning och uppläggning

Enkäten omfattade sammanlagt 64 frågor och skickades till logistikchefer, inköpschefer, planeringschefer, logistikutvecklare samt personer med likartade befattningar. Ett antal av dessa frågor avsåg användning av olika metoder för att bestämma säkerhetslager. Enkät svar erhöles från sammanlagt 292 olika företag. Av dessa var 32 % små företag med en omsättning på under 300 MSEK och 68 % stora. 78 % var tillverkande företag och 22 % distribuerande.

För att utöver användning av olika säkerhetslagermetoder också få en uppfattning om det finns skillnader mellan vilka metoder högpresterande företag använder i förhållande till lågpresterande företag avsåg två av enkätfrågorna en bedömning på en skala från 1 till 7 av det egna företags kapitalbindning respektive leveransförmåga jämfört med andra liknande företag i samma bransch. De som svarade med 5, 6 eller 7 betraktades som högpresterande och de som svarade med 1, 2 eller 3 som lågpresterande. Ett samlat mått på hög- och lågpresterande med avseende på både leveransförmåga och kapitalbindning beräknades med utgångspunkt från dessa bedömningar.

2 Resultat och slutsatser

Frågor rörande användning av metoder för bestämning av säkerhetslager omfattade tre slutna alternativ, ”intuitivt/erfarenhetsmässigt uppskattad kvantitet”, ”uppskattat antal dagars behov” och ”från önskad servicenivå”. Andel företag i procent som använder de olika metoderna framgår av tabell 1 nedan.

	<i>Alla företag</i>	<i>Högpresterande</i>	<i>Lågpresterande</i>	<i>Tillverk. företag</i>	<i>Distrib. företag</i>
Uppskattad kvantitet	29	23	34	28	32
Uppskattat antal dagars behov	48	55	41	50	36
Från önskad servicenivå	23	22	25	22	32

Tabell 1 Använda metoder för bestämning av säkerhetslager – Andel företag i procent

Av tabellen framgår att mindre än en fjärdedel av företagen bestämmer säkerhetslager baserat på en önskad servicenivå och att resterande användare mer eller mindre förlitar sig på bedömningsmässiga uppskattningar eller beräkningar. Distribuerande företag använder servicenivåbaserade metoder i större utsträckning än tillverkande. Resultaten visar också att högpresterande företag bestämmer säkerhetslager som uppskattat antal dagars behov i klart större utsträckning än lågpresterande medan det är tvärtom för uppskattad kvantitet. Dessutom framgår det av undersökningen att det är signifikant vanligare att parametervärden uppskattas på basis av uppskattningar i de små företagen än i de stora.

Av enkätsvaren kunde man också utläsa vilka metoder man använde tillsammans med de tre lagerstyrningsmetoderna beställningspunktssystem, täcktidsplanering och materialbehovsplanering. Resultaten i form av andel företag i procent från denna del av studien framgår av tabell 2.

	<i>Beställningspunktssystem</i>	<i>Täcktidsplanering</i>	<i>Materialbehovsplanering</i>
Uppskattad kvantitet	38	11	22
Uppskattat antal dagars behov	35	71	55
Från önskad servicenivå	27	18	23

Tabell 2 Använda sätt att bestämma säkerhetslager i olika lagerstyrningssystem

Säkerhetslagerbestämning baserad på önskad servicenivå är vanligast förekommande vid användning av beställningspunktssystem och uppskattat antal dagars behov vid användning av täcktidsplanering och materialbehovsplanering.

Referenser

Jonsson, P. – Mattsson, S-A. (2014) Best practice vid lagerstyrning i svensk industri, <http://publications.lib.chalmers.se/publication/192457>